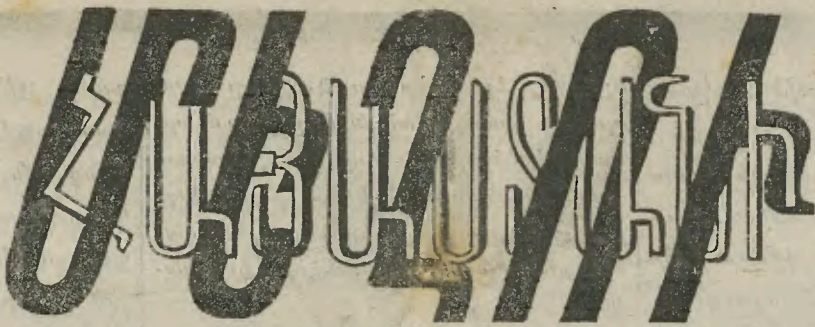

Հրատարակում է ամեն օր բացի երկուշաբթի եւ տօն օրերից.
Տարեկան գինն է 10 ռուբլի.
Առանձին համարներով խրատքները 5 կոպեկի:

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակի եւ տօն օրերից
առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրից յետ:

Օտարադարձացիք զիմում են ուղղակի խմբագրութեան հետեւեալ հասցեով. В ред. востан Мевы Адаманова, во Тиф-
лисе, в редак. de Meghou Hachastan à Tiflis
(Caucase).

Խմբագրութեան ուղղութիւնը թէ՛ յօդուածները եւ թէ՛ նամակները պէտք է պարզ դրուած լինին զրոյի ստորագրութեամբ եւ հասցեով: Խմբագրութիւնը կարող է փոփոխել, ազդել եւ կրճատել յօդուածները: Խմբագրութիւնը իւր վերայ չէ աւելում յետ ուղարկել յօդուածները եւ պահում է երկու ամիս մինչեւ ցրտահանը:

Յայտարարութիւններ համար վճարում են ամեն մի թուին 2 կոպ. : Յայտարարութիւններ ընդունվում են հայերէն եւ օտար լեզուներով, Յայտարարութիւններ ընդունվում են խմբագրատանը, սկզբիկապէս հիւրանոցի տակ պ. Յ. Տէր-Յովսէփեանի ծխատոտի խանութում եւ պ. Շահվերդեանի պապիկոնում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մենք հասարակական շահերին չենք ծառայում:
Քաղաքացիական.—Արեւելեան իրնդ-
րի մէկ կողմը.—Քաղաքական լուրեր.
—Թղթակցութիւն կ. Պոլսից:
Մանր լուրեր.
Խառն լուրեր.
Բացարարութիւններ.
Բանասիրական.—Թղթակցու-
թիւն կ. Պոլսից:

ԹԻՖԼԻՍ, 9 ԱՊՐԻԼԻ 1882 թ.

ՄԵՆՔ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԾԱՀԵՐԻՆ
ՉԵՆՔ ԾԱՌԱՅՈՒՄ

Յիշում է ընթերցողը մեր «Խնչ»
պէս պէտք է գործէ մեզանում հը-
րապարակութեամբ վերագրով յօ-
դուածը (սխալութիւն Խնչ): Մենք տա-
ւում էինք, որ պարզեցնաւ սորում
թեման պէտք է ձգտել իւր կողմին
— ապրել հասարակութեան համար,
հասարակ շահերը չափել իւր ին-
քի համար, ծառայել նրա շահերին:
Այստեղից մենք կըրտաւարենք, որ իւր
գործունէութեան մէջ պարզեցնաւ սորում
բունքը չէ պէտք է լինի գործել
այնպէս, ինչպէս ինքը կամենում է,
ինչպէս իրեն դուր է գալիս կամ
իրեն համար օգտակար է եւ յար-
մար, այլ նրա սկզբունքը պէտք է
լինի անել, գործել, այնպէս, ինչ-
պէս օգտակար է, ինչպէս յարմար
է, ինչպէս արդիւնաւոր է այն հա-
սարակութեան դրութեան, բար-
գաւաճման, զարգացման համար,
որի մէջ եւ որի համար նա գոր-
ծում է:

Որովհետեւ մեր երկրի վիճակը
դեռ անկանոն է, ամեն բան, ամեն
գործ, միտք մեզանում անձնաւո-
րութիւններ են, որ ներկայացնում
են, ուստի մենք աւելացրինք, որ
պարզեցնաւ սորում — մէկ տեսակ նոր

առաքելութիւն, նոր քարոզչութիւն
անել են բունում ժողովրդի մէջ եւ
պէտք է որ բուննա: Այդ պատճա-
ռով մենք կամեցանք, որ նրանք
«իրենց ասած», իրենց յայտնած, ի-
րենց քարոզած մտքերի առաջին օ-
րինակը պէտք է լինին: Ուստի, ձե-
թէ մենք ազատամտութիւն քարո-
չենք, եւ մենք մեր կեանքում, մեր
գործերում խաւարած լինինք. ե-
թէ մենք հասարակութիւն, սէր
քարոզենք, եւ մենք մեր ընտանե-
քում ստոր, բռնակալ անհամբերող
լինինք. եթէ մենք միութիւն, միա-
բանութիւն քարոզենք, իսկ մեր ա-
մեն գործում միայն ձնելու եւ սոր-
կացնելու ձգտենք. եթէ մենք եղ-
բայութիւն, ընկերական ոգի քա-
րոզենք, իսկ մեր շուրջը ոչ որի չը
թողնենք, որ շուրջ քաշի, տառա-
գնայ, նախանձից զրգած. եթէ մենք
ազնուութիւն, քաջութիւն կանչենք,
իսկ մեր գործերում լինինք ցած, եւ
առաջին փառնից, իրեն երկնոս
նապաստակ, խոյս տանք, եթէ մենք
միութեան, քարոզենք այն ամեն
վանք, բարին, իղէպը, որի հա-
կապտակը մենք միշտ մեր ամեն-
քը ներկայացնում ենք — այն ժամա-
նակ մեր արածը շատ փոքր է:

Եւ որովհետեւ երկրի տակ ապրող
մարդիկը պակասաւոր են եւ ունին
իրենց թուլութիւնները, եւ որովհետեւ
պարզեցնաւ սորում էլ մարդկային ցի-
զիկ են պատկանում, ուստի — մենք
քարոզելով պէտք է մեր պակասու-
թիւնները ուղղենք, մեր լուր կող-
մերը զարգացնենք, մենք պէտք է
մեր ասածները առաջին օրինակը
տանք: Առողջ գաղափարութիւնը

պէտք է մեր զգացմունքները կա-
ռավարէ: մեր մտքերը պէտք է մեր
սրտի զգացմունքների մէջ թաթա-
խած լինին, մեր ասածները — խոր
համոզմունք . . . : Եթէ մենք մեր
պակասութիւնները ուղղել չենք
ձգտել, եթէ մենք նեղ սրտից, նա-
խանձից կը նայենք ամեն երեւոյթի
վերայ, եթէ մենք այնքան ստոր կը
լինինք, որ մեզանից առաջ գոր-
ծող անձնաւորութիւնները ա-
մենապայտառակ կերպով կը ներ-
կայանենք եւ դժուային ուրախու-
թիւն կ'զգանք, որ այդ արեւելքը —
այն ժամանակ մենք պարզեցնաւ
չենք, մենք հասարակական շահերին
չենք ծառայում:

Եթէ մենք այնքան ապերախ
ենք, որ մեզ անուն շնորհողներին,
մեզ օգնողներին, մեզ համար անձ-
նուիրաբար ձանապարհ բացանողնե-
րին կը մոռանանք եւ նեղ օրերում
նրանց անօգնական եւ կարօտութեան
մէջ կը թողնենք, մէկին վերադառ-
նալ քաղցած թրջախից գերեզ-
մանի մէջ կը մայնենք, միւսին հե-
ռու երկրում անօգնական կը թող-
նենք, ինչ կայ, ինչն է մրգէ եւ կե-
ղեւ միւս կողմը ձգէ — այն ժամա-
նակ մենք պարզեցնաւ չենք, մենք
հասարակական շահերին չենք ծա-
ռայում:

Եթէ մենք մեր հասարակական
գործունէութեան մէջ բացի մեր
անձից էլ ուրիշ ոչեքին չենք կա-
րգանում տեսնել, եւ սեւ նախան-
ձից կուրացած ամեն մի նոր ոյժ,
ամեն մի նոր շնորհք մեռնել ենք
ձգտում մանաւանդ երբ դա անկախ
բնաւորութեան նշաններ է ցոյց տա-
լիս, եւ ամենին շնորհք չ'ունի:

ստրուկ եւ ստոր ոգիների մօտ հաշ-
կատակի դերը կատարելու, եւ եթէ
մենք ներքին խնդրութիւն չենք ըզ-
րում (ազնիւ եւ ճշմարիտ հպարտ
մարդիկներին յատուկ), որ մի նոր
ոյժ էլ աւելացաւ — մենք պարզեց-
նաւ չենք, մենք հասարակական
շահերին չենք ծառայում:

Եթէ մենք մեր անձնական հա-
շուկից կրքից զրգած գոհում ենք
ազդի մէջ ամեն բան, ամեն հիմ-
նարկութիւն, նոյն իսկ ազգային եւ
կենցիկին, ամեն բանի վերայ նայում
ենք մեր նեղ անձնական կեանքի,
որովհետեւ մենք այնքան անշնորհ
ենք, որ մեզ կաշառել ենք տալիս
(հարկաւոր է, որ կաշառք փողով
լինի, դա դեռ աւելի անմեղ տե-
սակ է, կաշառել կարելի է շողո-
քորթելով, զովարանելով. քանի
բարձրաց, նշանակութիւն ունեցող
կողմից է այդ տեսակ կաշառքը, այն-
քան մեծ գին ունի նա ետամուկ
եւ փառամոլի (համար) — այն ժամանակ
մենք պարզեցնաւ չենք, հասարակա-
կան շահերին չենք ծառայում:

Ոչ, կոյր բազդի բերմունքը, դը-
րութեան յաղող պայմանները, նա-
խանձ եւ փոքրագութիւնը, ստրուկ,
ազէտ ամբիւնի կեղծաւորութիւն-
ը, օտարի շուրջը զարմանե-
րը չեն այն սանդուղքները, որոնց վե-
րայ հաստատ քայլերով պէտք է
բարձրանայ բուն հրապարակաւոր
եւ իւր ոգևորած սրտից խօսէ
ազնիւ խօսքը, ճշմարիտ խօսքը, ազ-
նուանելով ինքն էլ աւելի ազնուա-
նայ, ոգևորելով ինքն էլ աւելի ո-
գևորուի, կուրծքը լիքը եւ ազատ

չնչէ, եւ սուր աչքերով հեռուն
գիտէ:

Ապրիլ 9 Ապրիլ 1882

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՆ ՄԵՒ ԿՈՂՄԸ

Ֆրանսիական պատերազմական «Re-
vue militaire de l'etranger» օրագ-
րում մի շատ հետաքրքիր յօդուած
է տպուած այս վերնագրով. «Les
Marches-Manoeuvres des Anglais
et des Russes dans l'Asie centrale»,
(ռուսները եւ անգլիացիների մարշ-
մանեւորները կենդրոնական Ասիա-
յում): Հեղինակը իրեն նպատակ է
է ընտրել պարզեցնաւ Միջին-ասիական
խնդրի ներկայ դրութիւնը: Մենք այդ
յօդուածի բովանդակութիւնից տե-
ղեկութիւնը քաղում ենք «Рассказы
об Азии»:

Նշանաւոր արեւելեան խնդրը,
ատում է հեղինակը, ունի երկու զբո-
ւանք: խառն կողմեր. մէկը վերաբերում է
Միջերկրական ծովին, միւսը — Ասիա-
յին: Ռուսերն եւ Անգլիան իրենց
բացառական դրութեան պատճառով
միշտ նայել են միմեանից այդ խնդ-
րի երկու կողմի վերայ էլ, նրանց
համար այդ կողմերը միանում են մե-
կի մէջ, այն ինչ միւս ազգերը ի-
րենց ուղարկութիւնը դարձնում են
բացառական խնդրի եւրոպական կող-
մի վերայ: Ռուսական եւ անգլիական
շահերը այնքան միմեանից հետ խառ-
նուած են թէ՛ եւրոպայում եւ թէ՛ Ա-
սիայում, որ նրանց իսկապէս չի կա-
րել թափանել միմեանից: Այսպիսի
խօսք, ինչպէս օկենդրոնական Ասիայ,
ռուս-անգլիական լեզուի մէջ ստացել

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

կ. ՊՈԼԻՍ

27 մարտի.

(Թղթակցութիւն «Մեղու Հայաստանի» լրագրի)

Եւրոպական թուրքիայ վիճակը ամեն
մասամբ կը զբաղեցնէ Բ. Դրան միտքը
եւ իւր իրաւունքները հետզհետէ աւելի
ամրապնդելու կը ջանայ: Արեւմտական
շարժումը, որ տարբեր եղանակի մը
ներքէ, ինքնուրույնութեան կը ձգտել,
անգամ մը զսպուկէ յետոյ, Դուռը
այժմ ամեն իրիտ միջոցներ ձեռք
կ'առնու իւր իշխանութեանը ներքա-
կեալ գաւառաց մէջ իւր ազդեցու-
թիւնը անվերապա պահելու համար:

Մէլանիկէն եկած տեղեկութիւնք Մա-
կեդոնիոյ մէջ պուլղարաց ալլ եւ ալլ
չարժանները եւ միջնադարեանները
պատմելով Դրան անհանգիստ ուշադ-
րութիւնը եւ առաւել զրգոնելին եւ
իրեն միակ դարձան նորանոր ազնուից
առաջն առնելու, Դուռը հրամայեց
որ համալսական մասնախումբերու
կողմանէ Մակեդոնիոյ մէջ բացած բո-
ւոր դպրոցները փակուին, սպազոր-

տունները խուզարկուին եւ պուլղարա-
կան ազգային երգեր պարունակող բո-
ւոր տետրակները եւ զրգոնող գրաւոր-
ւոր չափանքները անմիջապէս, որ Մէլանի-
կէ մէջ, թուրք, յայն եւ հրէայ ինչ
անդամէ բաղկացեալ յանձնախումբ մը
կարծիւ սոյն երեք հասարակութեանց
դպրոցներու եւ ուսմանց ծրարներու
վրայ հակուեւ համար: Մակեդոնիոյ
միւս քաղաքաց մէջ եւ կեդրոնական
վարչութեան հրահանգաց համաձայն
նմանօրինակ մասնախումբեր կազմուած
են արդէն, որոյ պաշտօնը պիտի լինի
գաղապարի եւ ուսմանց ծրարները քնն-
նել եւ ուսմանց հրամանի տպակները չըր-
ջարկութիւնէն արգելաւ, Դուռը երկ-
րին բարդական եւ մտաւորական վիճա-
կին վրայ աչքան գգուելութիւն ցոյց
տալէ յետոյ նոյնպիսի գգուաւոր է նաեւ
իւր ներքինական վիճակին ապահովու-
թեան համար եւ ըստ ճշգրիտի չափա-
տիտ թղթական լրագրին, թէ վերջին
թուրք-ռուսական պատերազմին պատ-
ճառաւ Ռուսիոյ հիւսիսային արեւել-
եան սահմանադրութիւնը փոխուած լի-
նելով անպատասխար վիճակի մէջ են,
սուլթանը հրաման ըրեւ է, որ մասնա-
խումբ մը կազմուի պաշտպանական

նոր զին մը ընտրելու համար սահմա-
նադրուին վրայ եւ զալի-Սաման-փաշա
սոյն յանձնախումբի նախագահ անուանե-
լով օսմանեան սպայակոյտի անդամնե-
րէն կազմելու յանձնախումբը, որ կայ-
տերական պաշտաման մէջ խնդրելու ու-
սումնասիրելու եւ անցապաղ որոշում
մը տալու հրահարում է:

Պաշտպանաց վիճակական զօրութեամբ
գրաւման խնդրին ալ Դրան գիւսանալի-
տական բանակցութեանց գլխաւոր ա-
ռաքէականներէն մին է, թէ Սօֆիայի
կառավարութիւնը ամեն ջանք ի գործ
կը դնէ Պէլլինի վեհաժողովոյ սոյն ո-
րոշումը միտաւ առաւ ձգելու համար,
սակարկ Դուռը չը դադրել իւր իրա-
ւանց վրայ սնդիլէ, ինչպէս անընդհատ
կը պնդէ Դանուբեան բերդերու քան-
դուկուն միտք, որը սակաւին տեղի
ունեցած չեն, զի պուլղարաց կ'առաքեն,
թէ քանդակու համար նոյն իսկ զբաւ-
ջումն: Պաշտպանաց վճարելիք հարկը
այս օրերս դիտարկման ալմուրց եւ
Դրան միջին քննութեան ներքեւ եղող
խնդիրներէն է. օտմ. կառավարութիւն-
ը սոյն հարկէն առհաշիւ հարկեր-հա-
զար ոսկուց դուռը մը ընդհանուր
պարտուց վարչական խորհրդոյն արա-

մագրութեան ներքեւ դնել կ'ուզէր,
ծրարաւոր եկամուտը առայժմ իւր
զանգուեւ յատկացնելով, սակայն պ-
ղ-Նովորոժի հակառակած է սոյն առա-
ջարկութեան եւ խնդրել առկալի մնա-
ցած՝ յար եւ նման ռուսական տուգա-
նաց խնդրին:

Ռուսները երկաթուղեաց միութեան
խնդրել, որ Վիեննայի աղբուրեաց բազ-
մանաց համաձայն աւտոբիական մայրա-
քաղաքին մէջ կը քննուէր, վերջերս
յանձնախումբի անդամաց մէջ անհամա-
ձայնութիւն ծագել է եւ առայժմ յե-
տաճգել որոշուել է: Դուռը պ. դը-
ձիլին հետ կ'ընթաց պայմանագրութիւնը
կը սնդէ, այսինքն սոյն պայմանագրին
միտքման համար, կէտ մը, որոյ
վրայ սնդել է իշխման վրայաւ եւ որոյ
վրայ յանձնախումբի աշխատութեանց
առժամանակակից դադարումը տեղի ու-
նեցած է: Եւ ալ պըթմ կը կարծէ, որ եւ-
րոպական աղբուրութիւնը թէ օտմ. տեղու-
թեան եւ թէ եւրոպիոյ շահերը օգտա-
կար համարելով սոյն միտքման, պէտք
եղած միջնորդութիւնը պիտի ընեն ե-
լած արդեւորութեան յաղթելու եւ այս
մասին Դրան ցոյց տուած բարի դիտա-

ւորութիւնը գնահատելու առիթ պիտի
ունենան:

Այսպէս՝ ուրեմն օսմանեան դիւանա-
դրութիւնը ներքին եւ արտաքին զը-
մուարարած խնդիրներով զբաղեալ, հա-
զիւ թէ մի քանին կը կարգադրէ, զը-
մուարարացի կը համին, երբեք ինք-
զինք նաւահանգիստը չը գտնեն եւ մօտ
չը կարծուիլ այն վիճակը, յորում իւր
բարեկամները կը փախազին զինքը տեա-
նել: Դրամական տագնապը, որ միշտ
կայ տերութեան ելումից նկատմամբ,
կարի նուազ ստորհանով մը զգալի էր
աղբուրեաց համար, որ զբաւ մը չը կայ
բառը չէր ըմբռնել կամ չէր ուզել
ըմբռնել, սակայն հակառակ կայսերա-
կան ստացուածոց վերատեսուէ Յակոբ-
էֆէնիով ջանից, զանձը երբեմն կարի
անձուկ վիճակի մէջ կը գտնուի, ինչ-
պէս վերջերս պատահած էր սուլթան
Համիդի որդւոյ Մուհամմետիւս առթիւ:
Կայսրը այս առթիւ անհրաժեշտ եղող
ձախճելը ի նկատի առնելով, ինչպէս եւ
տղայոց փոքր հասակը կանխահա հա-
մարած էր կրօնական սոյն արարողու-
թիւնը այժմ կատարել, սակայն ար-
քունի տրինայք միաբերան իրենց ազ-
դեցութիւնը գործածած կ'երկին կայ-

բոլորովին առանձին միտք: որը նը-
շանակում է առել թէ պակաս մի չէ-
զոր տարածութիւն, որը բաժանում
է թշնամանող պետութիւնները, կո-
զակները սկզբունքից: Այս տարա-
ծութեան չափը և սահմանը գրեթէ
ամեն օր փոխվում է, երեկ այդ Խի-
վան, Բուխարան և Կոզանն էր, այ-
սօր — Թուրքմէն-Քէքէ երկիրը, Մէր-
վը, վաղը այդ կը լինի Աւղանստան,
Պարսկաստան և զուգէ ստիական
Թիւրքիա:

Ասիական Թիւրքիան ներկայաց-
նում է, հիւսնակի կարծիքով, այն
կէտը, որտեղ մեծ մասամբ խմբում
են անգլիական շահերը: Թորք-Ասիայի
վերայ ձեռք բերած խնամակալու-
թիւնն և Կիպրոս կղզու գրաւման և
իւր վերայ առած պարտաւորութեան
պատճառով՝ անգլիական կառավա-
րութիւնը իրաւունք է ստացել և
պարտաւոր է պաշտպանել ասիական
Թիւրքիան ամեն արտաքին յարձա-
կումների դէմ: դա միևնույն ժամա-
նակ տալիս է նրան նոր միջոց մա-
քաւելու այն պատուաւոր դիտում
ներէ, դէմ, որ նա վերագրում է Ռու-
սիային: Հետքէն այն երկրամուկու-
ղծին, որը մտադիր են շինելու Ալէք-
սանդրէտ Նուահանդատի և պարսկա-
կան ծոցի միջուկ, այսինքն Մարսիա-
լի (Իսթանբուլ) և հնդկական կայսրու-
թեան միջուկը, Անգլիան յոյս է տա-
ծում բռնելու Միջագետքում այն-
պիսի պատերազմական դիրքը, որը
կարող կը լինի կանգնեցնելու ուսում-
կան շարժումը հետեւեալ այս երեք
ուղղութեան վերայ:

1) Համապարհ դէպքի Անտիքը,
որը կապում է Թորք-Ասիան սուլթան-
նի մնացած ասիական երկրների
հետ, 2) Ճանապարհը դէպքի բասո-
րը, Տիգրիսի և Եփրատի հովիտներով,
և 3) դէպքի Պարսկաստան կամ, ա-
ւելի որոշ, դէպքի Խորասան: Գրաւե-
լով Մարդինը կամ Բայազէտը անդ-
լիական զօրքերը կարող են այսպիսով
բռնել կովկասեան զօրքի կողքին
(Ֆլանդ) կամ նոյն իսկ ետքից, որը

սեր վրայ գրուցնելով, որ Եթէ դու դը-
ռամ չ'ունեն, մենք պարտաւոր ենք
« մեր գահադիմանքը և ուրիշ նիւ-
« թերք ծախել և հարկ կըսան հողաւոր-
« կանանցից: այդ որոշման վրայ սուլթա-
նը կը պարտաւորի իւր գերաւորու-
թիւնը յետաձգել և անմիջապէս իւր
առաջին սենեկակալու Համաթի-փաշայի կը
յանձնարարէ յատուկ յանձնախումբ
մը կազմել ինքնատու խնամքով հանգի-
կարգադրութեան համար: Վաղի-Օսման
փաշա, Համաթի-փաշա, Օսման-փաշ և
քաղաքապետ Զալիլ-Էֆէնդի և այլք
կարգադիր մասնախմբից անդամ կը լի-
նին և արքանական հաւանութեամբ
կ'որոշեն կաշնարդուն իշխանաց թիւ-
փաստութեան առթիւ հինգ հազար տը-
ղապա և ինքնատու խնամքով հանդէպ կա-
տարել ըստ վաղեմի սովորութեան և
նոյա իւրաքանչիւրին մէյմէկ ձեռք հա-
զուած ընծայել: Այս կարգադրութեան
վրայ կանանցը կը հանգապար և ներ-
քինապետ Հաֆիզ-Պէհման-աղա, որ
գործադիր իշխանութեան գլուխն է,
գրեթէ, ամեն պէտք եղած հրամաննե-
րը կուտայ սոյն հանդէպ ըստ կարեւ-
ւոյն չափով և փառաւոր ընել տալու
համար:

գնում լինէր դէպի Հերաթ Հնդկաս-
տանը տիրապետելու համար:

Այսպիսով, այդ հեղինակը հաս-
նում է այն եզրակացութեան, որ ա-
սիական Թիւրքիան, վաղ թէ ուշ կը
դառնայ այն գլխաւոր թատրոնը, ու-
րի վերայ կը վճռուի Անգլիայի և
Ռուսիայի մէջ զարեւոր վեճը:

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թրքական կառավարութեան մտադ-
րութիւնը — զօրք կարգեցնել Բալկան-
ներում, իւր վերայ է հրաւիրում եւրո-
պական տէրութիւնների ուշադրութիւ-
նը: Բացի Գերմանիայից և Աւստրիայից
միւս բոլոր տէրութիւնները այդ մասին
հարցմունքներ կ'անեն Գրան:

Գալմատիայից (Աւստրիա) ստացած
լուրերը հաղորդում են, որ մի մեծ քա-
րանձաւի մէջ գտել են զէնքեր և այլ
պատերազմական իրերի շահագին պա-
հատ, որտեղ կրիւզի և Հնդէգօֆինի
ապստամբները արդէն անցեալ տարի
կուտակել էին: Այս բացուելովը կրի-
վօյցիները զրկվում են իրենց նեցու-
կից և երեկ չուտով կը հանգչի հերցե-
գօֆինցիները ապստամբութիւնը:

Գուրլինի (Իրանի) տառիկանու-
թիւնը դուռ մի պահեալ Ֆէհրական
չառ զէնքերի Մի քանի մարդիկ կա-
րանաւորուել են:

Ինդոնից գրում են, որ պահպանու-
ղական մամուլը հիմնովին փոփոխու-
թիւններ է մարդաբանութեան կառավո-
րութեան քաղաքականութեան մէջ իւ-
րանգական խնդրի վերաբերմամբ:

Հոմի պապը հրաժարուել է ընդու-
նելու Ֆրէմիլի, որը «Union Nouvelle»
բանկի յանձնարարութեամբ բերել էր
նրան մի նշանաւոր գումար փող
և խնդրում էր նորիս սրբութեան օրհնան-
քը «Union Générale» բանկի նոր ֆի-
նանսական ձեռնարկութեան համար —
Արեւմտեայ անգամ պապը չէ կամեցել
փող ընդունել:

Բելլինի կիսապաշտօնական «Nordd.
Allg. Zeit.» թերթը իւր գործութիւնն է
յայտնում պ. Գիլիսի ուսումնական ալ-
տաքին պաշտօնէութեան պաշտօնեայ

Հաֆիզ-Պէհման-աղայի վրայ խոսած
տուննիստ անկարելի է գոհութեամբ չը
յիշատակել այն իսկապարար միջնոր-
դի գիրը, զոր սա կատարեց սուլթան
Համիդը առջև Պէհման-աղայի գերեզման-
նոցի հանրածանց խնդրոյն մէջ: Պատ-
րիպական փոխանորդ գեր. Բուստուր-
լեան և քաղաք քէհիսի Աբուսամ-Է-
ֆէհմի կրօնական ժողովը և ազգ-
վարչութեան ազգաբարձրութիւնը գնա-
ցին հաղորդել Պէհման-աղայի, որ լսե-
լով խնդրոյն կրօնական դժուարութիւն-
քը և Հաշատանայց Եկեղեցւոյ տա-
ւանդութեանց հակառակ բռնակիւք
ընթացքը՝ արժանեաց առաջարկութիւ-
նը յետ և կոչ է և կը խոստանայ կա-
սեր քով պէտք եղած հիւնդողութիւնը
ընել, սոյն խնդրել յառաջ յուզման
մէջանգլին վերցնելու համար:

Գերեզմանոցի խնդրը հարթուել
յետայ ազգային մամուլ և ազգային ա-
կաբոյ աշխարհութեան միակ արժանի
խնդիրը այս օրերս Աւստրիանի աշխա-
հարաւ ինքնաշարժութեան խնդիրն է,
որ ազգային հրապարակին վրայ կը ծը-
փայ: Մաս մը օրադրաց, կղերականաց
և ժողովրդական միալ համագումար թի,
ամերիկայի Պօլոսը ընկերութիւնն է:

Նշանակուելուն համար: Պ. Գիլիսը եւրո-
պական հասարակական կարծիքում ար-
դարացի կերպով համարվում է իսկապա-
քաղաքականութեան և Ռուսիայի դէպքի
իւր գործարար գրաքննչի հետ բարեկա-
մական յարաբերութիւնների կողմնա-
կից:

Կալոյից հեռագրում են. — Ասում են,
որ իբրեւ թէ մի վաւարութիւն է բա-
ցուել, որի նպատակն է եղել — սպանել
Արարի-Բէյին: Հաստ սպաներ կայանա-
ւորուած են Հէլքէգիւրից: Այս լուրը
մեծ յուզմունք պատճառեց:

Կ. Պ. Օ. Լ. Ի. Ս.

1931 մարտի
(Թրքական Երկրի Վերջու Հայտնաբերող լրագրի)

Պատրիարքական փոխանորդ Կէրդ
վարդապետ Ռուստուզէան, Սերա-
տիայ առաջնորդ Պետրոս արքեպիսկո-
պոս և ազգ. վարչութեան գաղական
զործոց խորհրդական Ալմուստեան-
Էֆէնդիին՝ անգլիական զեպան լորդ
Տիւրքինի այցելութեան գնացին և
յանուն ազգին խնդակցութիւն յայտ-
նեցին Անգլիայ թագուհւոյն կենաց
դէմ կատարուած սպանութեան
փորձին ի դերն ելնելուն համար:
Գեպանը շնորհակալութիւն յայտ-
նեց և խոստացաւ հայոց ազգին հա-
մակարար զգացումները թագուհւոյն
հաղորդել հետագայում:

Շայրենիք լրագրոյ մէջ կը կար-
դամը. «Աւանայէն հասած ճամ-
բորդներ կը պտտեն, թէ նոյն քա-
ղաքի պատերուն վրայ յայտարա-
րութիւններ տեսներ են, որոնք բո-
լոր ճշմարիտ հայրենասէրները զէնքի
կը հրաւիրեն հերքեցքիներուն հետ
կուտելու և զանոնք Աստուծոյ լու-
ծէն ազատելու համար: Գաղմտիա-
ցիք և հերքեցքիք, կը յաւելուն յի-
շեալ յայտարարութիւնը, իրենց ա-
րիւնը թափեցին զմեզ օսմանեան
լուծէն ազատելու համար, արգա-
րութիւնը կը պահանջէ, որ մեք ևս
իրենց համար կուտնը:

Մայրաքաղաքի մէջ երկու հա-
յերէն հանդէսներ ևս անսան հրա-
տարակոխ, երկուքն ալ պատկերա-

գարդ: Մին հայատաւ և թրքարա-
բաւ, «Յէլէք» կը կոչուի, տասն և
հինգ օրն մի անգամ լոյս կը տեսնէ,
և կը պարունակէ զիտական, բարոյա-
կան, արհեստական, վաճառականու-
կան, վիպական և այլ նիւթեր: Խըմ-
բագիրն է Յովհաննէս Յ. Գալըքճեան:
Սօրա չորրորդ թերթն հրատարա-
կուած է արդէն: Միւսն է մանկանց
յառուկ, տասն և հինգօրեայ հրա-
տարակոխութիւն մը, «Բուրաստան»
Մանկանց անուն, որ հաւաքածոյ
մի բարոյական, քրիստոնէական,
պատմական, ուսումնական, աշխար-
հագրական և այլն պիտանի գիտե-
լից, մանկական վէպերու, մանրա-
վէպերու և գուարճալի խաղերու:
Այս հանդիսի հրատարակիչք են եր-
կու փորագրիչներ: Ն. Կ. Պարպեան
և Ս. Տէօֆէլէեան: Տարեկան բու-
ժանորդադրին է Ռուսաստանի հա-
մար 4 ուրիշ: Եթէ թրք թիւնար-
դէն լոյս տեսած է:

Կարծեմք գերմանական արտասու-
վոր պատուիրակութեան մարտ 22-
ին մայրաքաղաքէն մեկնիլը գրեցին:
Սոյն պատուիրակութեան համար այս-
տեղ եղած ծախուց գումարը 30
հազար օսմ. ոսկոյ կը հասնի, որոյ
մէջ են նաև պատուիրակաց տրուած
զանազան նուէրները:

Եւրօպացի և հայ երեկներէ
մայրաքաղաքի մէջ կազմուել «Արու-
եստատեր ակումբ» անուն ընկերու-
թիւնն, որոյ նպատակն է զեղարու-
եստան զարգացնել Պօլոյ մէջ, ընդ-
նախագահութեամբ անգլիական զեա-
պան լորդ Տիւրքինի Բէրայի թա-
ղապետութեան պարտիզին մէջ նիստ
մըրաւ վերջերս, ուր անգլիական
զեապանին առնաբանութիւնը ընկն-
վեք ընկերութեան զարգացման մի-
ջոյններուն վրայ խորհրդակցեցաւ, և
անգամայն թիւր բաղմապատկելով, ու-
րոշեց ի նպատ ընկերութեան արու-
եստահանգէս մը բանալ:

Վէֆէմ-Էրըլի ստացած տե-
ղեկութեանց նայելով՝ Կարէն 24,000,
Պաթմու մէն 20,000 և Կաւկասիայէն

60—70,000 իսլամք կը պատրաս-
տուին եղբ. Թիւրքիա գաղթել յա-
ռաջեկայ գարնան: Վեմք գիտեր թէ
ի՞նչ աստիճան ստուգութիւն ունի
այս լուրը:

Վանէն կը գրեն թէ «Սովետց կեդ-
րոնական մանաժողովն» այս տարի
մեծ քանակութեամբ ափիոն ցանել
ստուած է վանայ նահանգին մէջ, և
արդիւնքն խիստ առատ եղբ է: Մաս-
նաժողովը, սոյն փորձին յաջողու-
թեան քաջալերակ, Բաղէշի և
Քարբիլդի կողմերն ալ ափիոն ցա-
նել պիտի տայ եղբ: Կայսերական
կառավարութիւնն խոստացած է այդ
բերքէն տասնորդ չ'անուել առաջին
տարին:

Խիզանու Նարեկայ վանուց վանա-
հայր Յովսէփ վարդապետ, ըստ իւր
հրամանի խնայքի մը մէջ երգել և
պարել չ'ուզելուն համար, «Խիզանու
Ուսումնասիրաց ընկերութեան» վար-
ժապետներն մին Փաւլախալով
զանակոծած լինելով, նոյն ընկերու-
թեան կեդրոնական զործ. ժողովը
կրօնական խորհրդական հօր զիմեց և
պահանջեց, որ քննութիւն կատա-
րուելով, յանդուր եկեղեցականը
պատժուի, որպէսզի վարժապետաց
արժանապատուութիւնն և իրաւունք-
ներն ուրիշ անգամ ոտնակոխ չը լի-
նին: Գեր. կրօնական խորհրդականը
գրեց վանայ առաջնորդ Խրիմեան
Արապանի, որպէսզի այս դէպքին
վրայ քննութիւն կատարելով արդիւն-
քն պատրիարքարանի հաղորդէ:

Հաստատութիւն դուռն է մերայն
կարծիք թէ՛ «Եւրօպոս» լրագրոյ տը-
պարտին վրայ յարձակող խռովա-
բարներն բազումը կարող գրել
իսկ չը գիտցող, ուսմիկ ու տգէտ ան-
ձեր են, որոնք յունաց պատրիարքա-
րանէն յատկապէս վարձու են սոյն
բարբարոսական զործն կատարելու
համար: Հարուածեալ լրագրոյ խըմ-
բագրութիւնն զթալով բնորոշեալ
սրիկայներու բնորոշեալ վրայ, զրամ
բաշխել սուաւ. նոյա: «Եւրօպոս» գա-
ւատներէն բազում նամակներ և հե-

ղաղմանի դիտաւորութիւն մը չ'ունենայ:
Ասկան ազգային պատրիարքարանի
անմիջական հակողութեան ներքե կա-
տարուած իրողութեան մը աւելի ևս
երկեղ զգալ անտեղի կը թուի մեզ.
միակ առաքելութիւնը, որ թիւրա կը
մնայ հակառակորդաց քով, «այն է թէ
ինչու կրօնական համադրային կարեւ-
րութիւն ունեցող խնդրոյ մը մէջ Թուր-
քիոյ հայոց կրօնական ժողովը կամ
Կ. Պօլոյ պատրիարքը նախաձեռնու-
թիւն կ'առնուն և Էջմիածնի չեն գի-
մեր: Չը գիտեմք վիհարանի կարծիքը
և ուսումնայ մամուլ այս մասին բռնե-
լիք ընթացքը, սակայն օգտակար և կա-
րեւոր գործ մը, որ պարբեր ի վեր չէ
կատարուած՝ երբ այսօր ի գործ կը
գրաւ սուաւ կամ նուազ, բայց միշտ
նկատուելի ընդհանուր մարմնոյ մը
կողմնէն, ողջամիտ անձանց առջև ըն-
դունելի և հարկաւորութեան արժանի
գործ մ'է կարծեմք, երբ համոզուած
ենք թէ կատարուած գործը ոչ թէ կը-
րօնական համար անձամբ զօրով սկսան
առաքելի, թէ քնն հայն է ազգ ընկերու-
թեան, որ ձրի հայերէն գիրք և մանա-
ւանդ Սուրբ գիրք կ'ուպէ, եթէ կրօնական

Ստիւն.

